

Motion till riksdagen 2011/12:Fi16

av Åsa Romson m.fl. (MP)
med anledning av prop. 2011/12:100

2012 års ekonomiska vårproposition

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	3
Gröna jobb och modern välfärd	5
1 Det ekonomiska läget.....	5
1.1 Skuldskrisen i Europa.....	5
1.2 Stabila offentliga finanser	6
1.3 Ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög	6
1.4 Ökade kostnader för ekonomiskt bistånd	7
1.5 Hushållens skuldsättning ökar.....	8
2 Grön ekonomi	9
2.1 Ekonomi med hänsyn till naturresurser, klimat och miljö.....	9
2.2 BNP behöver kompletteras med nya mått.....	10
2.3 Fasa ut miljöskadliga subventioner	10
2.4 Grön skatteväxling	10
2.5 Skatt på finansiella transaktioner	11
2.6 Social hållbarhet.....	11
3 Nya jobb	12
3.1 Industripolitik.....	12
3.2 Småföretagande.....	12
3.3 Forskningsintensiva innovationsföretag	13
3.4 Ökade offentliga investeringar	13
3.5 Järnvägar	13
3.6 Bostäder	14
3.7 Förnybar energi	14
3.8 Bemanning i välfärden	14
3.9 Fler unga in på arbetsmarknaden	15
3.10 Slopade arbetsgivaravgift för arbetslösa unga	16
3.11 Traineeplatser i näringsliv och välfärd	16
3.12 Nya utbildningschanser för unga.....	16
3.13 Minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv	17
4 Klimatomställning.....	17
4.1 Klimatlag med utsläppstak	18
4.2 Högre klimatambitioner	18

Fel! Okänt namn på

4.3	100 procent förnybar energi	19
4.4	Åtgärder för minskad energianvändning	19
4.5	Åtgärder för ökad produktion av förnybar energi.....	19
4.6	Klimatsmarta transporter	20
4.7	Biologisk mångfald	20
4.8	Grön politik för global utveckling	21
4.9	Klimat och sårbarhet	22
5	Ett modernt lärande	22
5.1	Resurser och arbetsro	22
5.2	Kompetensutveckling.....	23
5.3	Ett lyft för den skolnära och utbildningsvetenskapliga forskningen.....	24
5.4	Strategi för minskad kunskapssegregation och ökad likvärdighet.....	24
6	Det goda samhället	25
6.1	Riktig trygghet i Sverige	25
6.2	En trygg bostadsmiljö för alla	26
6.3	Ett samhälle utan barnfattigdom.....	26
7	Ett modernt arbetsliv	27
7.1	Lika rättigheter – en självklarhet	27
7.2	Sverige ska vara ett öppet land	27
7.3	Ett modernt arbetsliv	28
7.4	Barnomsorg på obekväma arbetstid	28
7.5	Lika rättigheter på arbetsmarknaden	29
7.6	Jämställdhet i arbetslivet	29
7.7	En bättre arbetsmiljö för ett mer hållbart arbetsliv	30
7.8	En värdig sjukförsäkring och en allmän arbetslöshetsförsäkring	30
7.9	Arbetslivstrygghet – en försäkring för alla.....	31
7.10	En modern föräldraförsäkring	32
7.11	Hög kvalitet i vård, skola och omsorg	32
7.12	Fler hyresbostäder till unga och studenter	33
7.13	En levande landsbygd – Hela Sverige ska leva	33

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar om nya riktlinjer för den ekonomiska politiken i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder för att minska hushållens ökande skuldsättning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övergången till en ekonomi som tar hänsyn till naturresurser, klimat och miljö.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av indikatorer vid sidan av BNP som ger en mer heltäckande bild av en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en kommission för omställning till en hållbar ekonomi.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att fasa ut miljöskadliga subventioner.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av grön skatteväxling.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modern och hållbar industripolitik.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att underlätta för småföretagande.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilda insatser för små, forskningsintensiva företag.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av offentliga investeringar för jobben och miljön.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att säkra kvaliteten i äldreomsorgen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kompetensutveckling för olika personalkategorier inom äldre vården.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av sänkt tjänstemoms för reparations-tjänster.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en satsning på minst 15 000 traineeplatser för unga i näringsliv och välfärd.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en satsning på 5 000 nya utbildningsplatser inom yrkesutbildningen och yrkeshögskolan.

Fel! Okänt namn på

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda alla unga mellan 16 och 17 år ett sommarjobb.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en klimatlag.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för en 100 procent förnybar energiförsörjning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omedelbara åtgärder för att bygga bort flaskhalsar i järnvägssystemet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiering av klimatinsatser i syd i form av stöd till FN:s gröna fond.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska samhällets sårbarhet för klimatförändringar.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av satsningar på kompetensutveckling för lärare.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för att minska grogrunden för brottslighet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell handlingsplan mot barnfattigdom.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till barnomsorg på obekvämt arbetstid.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för ökad jämställdhet i arbetslivet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av arbetslivstrygghet.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler hyresbostäder till unga och studenter.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för en levande landsbygd.

Gröna jobb och modern välfärd

För Miljöpartiet de gröna är långsiktighet ett ledord som genomsyrar de förslag och idéer som formar vår politik. Långsiktiga investeringar som skapar en energiförsörjning som är 100 procent förnybar och satsningar på skolan, utbildning och lärare ger våra unga bättre möjligheter. Gynnsamma villkor och bra förutsättningar för företagande ger fler arbeten. Genom att driva en politik som tar ansvar för framtiden utvecklas moderna industrier och nya jobb växer fram. Alla måste få förutsättningar att skaffa sig den erfarenhet och utbildning som efterfrågas i arbetslivet och erbjudas rätt stöd för att kunna tacka ja till ett arbete.

Vi presenterar i vår budgetmotion förslag på införande av traineeplatser inom näringslivet och välfärden, ett sätt att ge unga arbetslösa en väg in på arbetsmarknaden. Vi föreslår nya platser i yrkesutbildning och på yrkeshögskola. Vi vill bredda sänkningen av tjänstemomsen till att även gälla företag och tjänster som tillhandahåller reparationer av cyklar, kläder och skor. Vi vill se en större möjlighet för lärare att utvecklas och fortbildas inom i sin yrkesroll. Vi föreslår åtgärder för kvalitet inom äldreomsorgen för att alla har rätt till en trygg ålderdom på samma sätt som alla har rätt till en trygg barn- dom. För de mest utsatta i vårt samhälle har de senaste årens förändringar i trygghetssystemen slagit hårt. Miljöpartiet har en politik för en fungerande och rättvis välfärd som omfattar alla.

Vi vill se en ny klimatlag som värnar om naturens resurser, på samma sätt som det finanspolitiska ramverket värnar statens finanser.

Grön ekonomisk politik skiljer sig från alla andra ideologier i fråga om tidsperspektivet och det långsiktiga ansvaret. Vi presenterar här en budget med ett hållbart och ansvarsfullt perspektiv som ger fler unga en chans till jobb och en miljö- och klimatpolitik för framtiden.

1 Det ekonomiska läget

1.1 Skuldkrisen i Europa

Den globala ekonomin befinner sig fortfarande i ett mycket osäkert läge och Europas skuldproblem är långt ifrån över. Flera av de skuldyngda länderna i Sydeuropa har fortsatt problem med konkurrenskraften. Greklands ekonomi är i djup kris och det är enbart på grund av internationella stödlån som landets ekonomi ännu fungerar. Efter stora nedskrivningar av landets skulder till privata långivare och löften om fortsatt sanering av ekonomin, har EU och IMF lovat nya lån. Även Italien kämpar med negativ tillväxt och Spanien har infört en mycket stram budgetpolitik för att rädda landets ekonomi. Det finns risk för att EU och IMF tvingas besluta om ytterligare stödpaket för att undsätta länder vilkas ekonomier hamnat i fritt fall.

Fel! Okänt namn på

Det finns samtidigt vissa ljuspunkter i världskonjunkturen. USA har uppvisat en stigande sysselsättning under första kvartalet 2012 och delar av Asien visar god efterfrågan och positiv ekonomisk utveckling. En positiv signal i Europa är att bankernas finansieringsmöjligheter stabiliserats. Sammantaget dominerar dock de negativa riskerna, och oron för nya kraftiga konjunktursvängningar kvarstår.

Europas banksektor har ett stort ansvar för den pågående skuldkrisen. Många banker har lånat ut stora belopp trots att kreditvärdigheten varit svag. Det är av stor vikt att banksektorn agerar mer ansvarsfullt gentemot såväl privata som offentliga låntagare för att undvika framtida skuldkriser. Det är orimligt att bankerna gör gigantiska vinster samtidigt som de bidragit till den osäkra och allvarliga situationen i en lång rad europeiska länder, vilket lett till att konsumenter och skattebetalare i slutändan får betala notan.

1.2 Stabila offentliga finanser

Sveriges position som ett litet, exportberoende land gör oss mycket beroende av vår omvärld. Regeringens siffror över den ekonomiska utvecklingen pekar på en negativ utveckling för Sverige, med fortsatt hög arbetslöshet. BNP-utvecklingen väntas falla från 3,9 procent 2011 till 0,4 procent 2012. Arbetslösheten ökar från 7,5 procent 2011 till 7,8 procent 2012.

En stabil ekonomisk utveckling förutsätter ordning och reda i statens finanser och en budget som långsiktigt är i balans. Såväl tidigare socialdemokratiska regeringar som den nuvarande borgerliga regeringen har levererat budgetar i balans, vilket Miljöpartiet också gör i våra budgetförslag. Sveriges finanspolitiska ramverk och budgetpolitiska mål fungerar väl och vikten av att inte leva över sina tillgångar har blivit extra tydlig i samband med den ännu pågående skuldkrisen.

1.3 Ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög

Arbetslösheten bland unga mellan 15 och 24 år uppgår till 25,5 procent¹. Sedan regeringen tillträdde har antalet unga som varken arbetar eller studerar ökat dramatiskt, från 85 000 år 2007 till 127 000 år 2009, vilket motsvarar en ökning med 50 procent². Dessutom har antalet unga med aktivitetsersättning

¹ SCB, Arbetskraftsundersökning (AKU) mars 2012. Sedan 2007 redovisar SCB arbetslöshetsstatistiken enligt internationell definition. Det betyder övergång från 16–64 år till 15–74 år samt att heltidsstuderande som är beredda och aktivt söker arbete definieras som arbetslösa.

² Temagruppen Unga i arbetslivet 2011:4, 2011 års uppföljning av unga som varken arbetar eller studerar – i spåren av den ekonomiska krisen.

Fel! Okänt namn på

ökat kraftigt, främst på grund av arbetslöshet och svag utbildning³. Samtidigt som sysselsättningen väntas minska framöver råder det brist på kvalificerad arbetskraft, och stora pensionsavgångar väntar. Enligt Arbetsförmedlingens prognos väntas brist på kvalificerad arbetskraft, särskilt inom byggbranschen, hälso- och sjukvårdssektorn samt vissa läraryrken⁴.

Arbetslösa, % av arbetskraften i gruppen 15-24 år 2001-2012

Källa: SCB AKU Säsongsrensade data.

1.4 Ökade kostnader för ekonomiskt bistånd

Som en följd av regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen tvingas allt fler söka försörjningsstöd från kommunen. Drygt 40 procent av dem som får försörjningsstöd är arbetslösa utan arbetslöshetsförsäkring⁵, och 20 procent är sjuka som saknar ersättning från sjukförsäkringen⁶. Allt fler unga tvingas också söka ekonomiskt bistånd. Antalet personer som söker ekonomiskt bistånd har ökat från 80 000 år 2006 och bedöms stiga till 100 000 personer under år 2012.⁷ Kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd har enligt Socialstyrelsen ökat med 1,8 miljarder mellan 2006 och 2010, vilket motsvarar en ökning med 21 procent.

³I åldrarna 20–24 år ökade antalet med aktivitetsersättning med 80 procent under 2003–2011. PSFU (2011) Förtidspensionering av unga. En fråga om utsortering efter utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund?

⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Var finns jobben? Bedömning för 2012 och en långsiktig utblick.

⁵ SKL (2010). Ekonomirapporten. December 2010./ Socialstyrelsen 2011.

⁶ SKL (2011). Gör rätt från dag ett.

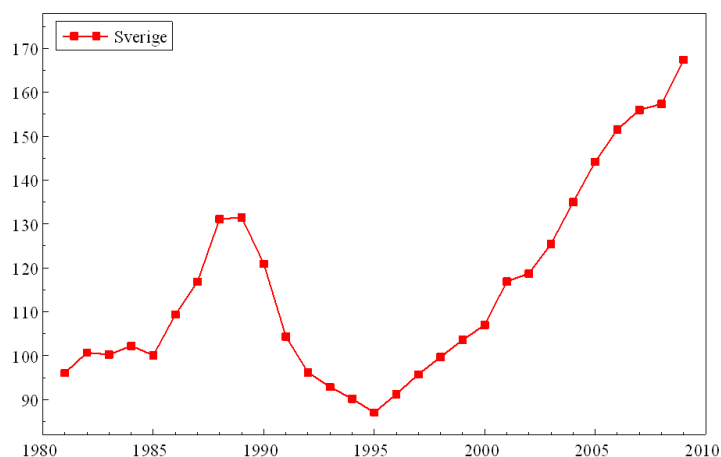
⁷ Konjunkturinstitutet (2011). Konjunkturläget – Mars 2011.

Fel! Okänt namn

1.5 Hushållens skuldsättning ökar

De svenska hushållens privata skuldsättning har stigit dramatiskt. Skuldkvoten, dvs. relationen mellan hushållens skulder och de disponibla inkomsterna, har ökat kraftigt det senaste årtiondet och nått en alarmerande hög nivå. Inte minst många barnfamiljer i storstadsregionerna har mycket stora skulder.

Hushållens skuldkvot

Hushållens skuldkvot för Sverige 1981-2009 (skuld som andel av disponibel inkomst, %)
Källa: Riksdagens Utredningstjänst/Riksbanken

Hushållens privatskulder har blivit så besvärande att EU-kommissionen riktar skarp kritik mot Sverige⁸. Kommissionen har beslutat att starta en fördjupad granskning av Sverige, vilket kan leda till konkreta rekommendationer och åtgärder.

Bakgrunden är att de svenska hushållens skuldkvot har eskalerat från en nivå på drygt 80 procent 1995 till cirka 170 procent 2009. Även om bolånemarketen fått viss effekt ökar fortfarande skuldsättningen. Internationella jämförelser visar att Sveriges privata skuldsättning ligger på mycket höga nivåer jämfört med såväl Tyskland och Frankrike som krisländerna i Sydeuropa. Hushållens skuldsättning medför risker för det finansiella systemets stabilitet och ekonomins långsiktiga utveckling. Miljöpartiet vill se breda politiska samtal för att komma till rätta med hushållens höga skuldsättning.

⁸ EU-kommissionens rapport Alert Mechanism Report, 2012.

2 Grön ekonomi

Finans- och skuldkriserna har blottat en ekonomi som karaktäriseras av snabba svängningar, krascher och sviktande stabilitet. Vi vill i stället ha en samhällsekonomi med fokus på sysselsättning, sammanhållning, miljöhänsyn och ansvarstagande. Miljöpartiet vill se satsningar för att modernisera både Sverige och Europa. En del ekonomer har skrivit om behovet av en ny form av marknadsekonomi.

Miljöpartiet anser att företagen inte bara bör tänka på aktieutdelningen utan även på social påverkan och påverkan på miljön. Bankerna bör begränsa de skadliga spekulationerna och värna finansiell stabilitet, både för sitt eget och för samhällets bästa. Arbetslösheten måste bekämpas, innovation och forskning främjas och Sverige bör satsa stort på ökad konkurrenskraft och export inom miljötekniksektorn. I takt med att andelen äldre blir allt större och andelen i arbetsför ålder allt lägre blir det allt viktigare att säkra en trygg äldreomsorg och sjukvård.

2.1 Ekonomi med hänsyn till naturresurser, klimat och miljö

Ledande forskning pekar på att människans aktiviteter överskrider planetens gränser på minst tre centrala områden: klimatet, kvävecykeln och biologisk mångfald. Vart och ett av dessa områden kan sätta igång en ekologisk kollaps.

Förnybara naturresurser som marken, skogen och haven överexploateras. En anpassning till en marknad där miljöbelastning inte speglas i priset bäddar för miljödumpning och sänkt miljöhänsyn. När långsiktighet och hållbarhet inte reflekteras i priset motverkas hushållning med naturresurser. Prisökningen på olja var en bidragande faktor till den finansiella krisen⁹. EU-kommissionen varnar för att fortsatta prisökningar på naturresurser kan orsaka framtida ekonomiska kriser¹⁰. EU:s miljöbyrå varnar för att Europas resursanvändning hotar både ekonomisk utveckling och social sammanhållning¹¹.

Miljöpartiet menar att ekonomisk utveckling måste ges ett nytt och bredare innehåll i en grön ekonomi. En grön ekonomi håller sig inom ramarna för ett hållbart globalt resursuttag och ett långsiktigt förvaltande av ekosystemen. Det ska löna sig att utveckla ny teknik och det ska vara billigare att konsumera grönt. Det måste kosta att smutsa ned, använda fossila bränslen och att konsumera varor och tjänster som skadar miljön. Det handlar enkelt uttryckt om att sätta ett pris på det naturresursutnyttjande som i dag många gånger är gratis, t.ex. när det gäller utsläpp av koldioxid eller förorening av vatten.

⁹ The Impact of the economic and financial crisis on global energy investment. G8 Energy Minister Meeting, Maj 2009.

¹⁰ The Guardian, 29 dec 2010.

¹¹ Growing resource use could damage EU economy, EEA warns, Euractiv.com.

Fel! Okänt namn

2.2 BNP behöver kompletteras med nya mått

BNP som enda mått på välfärd har länge kritiserats, bl.a. för att det inte speglar människors hälsotillstånd och välbefinnande samt utbildning, graden av demokrati, hållbart resursutnyttjande eller jämställdhet. Ökad BNP innebär ofta ökad påfrestning på miljön och det säger inget om hur vi handskas med miljöresurser eller om vårt agerande är hållbart.

Miljöpartiet kommer under året ta fram och presentera indikatorer som tillsammans ger en mer heltäckande bild av vad som kan utgöra en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling.

Ytterligare inkomstökningar, i synnerhet i redan rika länder, behöver inte betyda att människors fysiska eller psykiska välmående ökar. Tillväxtens inverkan på livskvaliteten ser naturligtvis olika ut vid olika inkomstnivåer. Ju fattigare, som individ eller nation, desto större positiv effekt har en ökad inkomst. Grön ekonomisk utveckling ger utrymme för förändringar och kan fungera som katalysator för välfärdshöjande aktiviteter. Miljöpartiet föreslår att en kommission för omställning till en hållbar ekonomi tillsätts för att stimulera nytänkande och en bred samhällsdiskussion.

2.3 Fasa ut miljöskadliga subventioner

I miljöpolitiken ställs allt oftare krav på att åtgärder ska vara kostnadseffektiva. Om inte åtgärder vidtas förvärras problemen, vilket leder till ökade kostnader. Den mest kostnadseffektiva åtgärden är att avveckla miljöskadliga subventioner. Regeringen argumenterar ibland kraftigt mot miljöskadliga subventioner inom EU och internationellt, men i praktiken har ingenting hänt. FN och OECD driver att miljöskadliga subventioner bör avvecklas¹². En rapport från Naturvårdsverket visar att Sverige hade potentiellt skadliga subventioner på runt 50 miljarder kronor 2010¹³. Det handlar i första hand om olika skatterabatter i energi-, transport- och jordbrukssektorn. I samband med höstbudgeten avser Miljöpartiet att återkomma med preciserade förslag på hur miljöskadliga subventioner kan minskas.

2.4 Grön skatteväxling

Ökad beskattning av miljöresurser och utsläpp i kombination med stimulanser som sänkt skatt på arbete gynnar både klimatet, jobben och ekonomin. Det finns många exempel på att gröna skatter gynnar Sveriges ekonomiska utveckling. Mellan åren 1990 och 2006 minskade Sveriges utsläpp¹⁴ av växthusgaser med närmare 10 procent tack vare en aktiv miljö- och klimatpolitik.

¹² Vetenskapsradion, Sveriges Radio, 6 feb 2012.

¹³ Potentiellt miljöskadliga subventioner, Naturvårdsverket, Förstudie från 2005 – uppdaterad 2011.

¹⁴ 10 procent räknar enbart med produktion i Sverige, ej utsläpp av import.

Under dessa år ökade samtidigt Sveriges BNP med ca 40 procent. De investeringar för att minska utsläppen som har gjorts av företag och hushåll sedan 1990 har stimulerat ekonomin och skapat nya företagsmöjligheter. Ett tydligt exempel är utfasningen av villaolja som skett genom höjd koldioxidskatt. Detta har lett till ett enormt uppsving för företag inom värmepumpsteknik och pellets, teknik som nu exporteras för mångmiljardbelopp årligen. I dag omsätter Sveriges miljöteknikföretag över hundra miljarder kronor och sysselsätter tiotusentals personer. Utan en långsiktig och ambitiös miljöpolitik hade den svenska miljötekniksektorn aldrig kunnat få denna utveckling. Sverige behöver en aktiv och ambitiös miljöpolitik, för klimatets, jobbens och ekonomins skull.

2.5 Skatt på finansiella transaktioner

Miljöpartiet delar EU-kommissionens uppfattning om att Europa bör införa en skatt på finansiella transaktioner. Nio EU-länder, med Frankrike och Tyskland i spetsen, är positiva till förslaget och har bett EU:s nuvarande ordförandeland Danmark att skynda på arbetet med förslaget. Dessvärre har den svenska regeringen motsatt sig detta, vilket bidragit till att det varit svårt att gå i mål.

Miljöpartiet har drivit frågan länge och ser en stor fördel i att skatten skulle få en stabiliserande effekt och bromsa skadliga spekulationer som kan drabba de finansiella systemen negativt. Skatten skulle också minska utrymmet för datoriserad högfrekvenshandel. En annan rimlig effekt vore att de finansiella marknaderna – som bidragit till krisen och även tjänat väldiga summor på tvivelaktiga lån – också skulle vara med och bekosta krissaneringen. En förutsättning för skattens införande är att den implementeras på EU-nivå men att intäkterna går till medlemsländerna.

2.6 Social hållbarhet

Grön ekonomi omfattar även idén om ett socialt hållbart samhälle. Människors lika värde och rättigheter är grunden för demokratin och måste genomsyra hela politiken. Alla människor ska ha likvärdiga möjligheter att leva och utvecklas utifrån sina förutsättningar. Under lång tid har vi i Sverige sett en ökning av inkomstskillnaderna. I regeringens egen fördelningspolitiska redogörelse till vårbudgetpropositionen framgår också tydligt att inkomstskillnaderna fortsätter att öka. Den tiondel av befolkningen med lägst disponibel inkomst har fått det sämre. Ju högre lön i utgångsläget desto mer har inkomsterna ökat för de resterande nio tiondelarna. Detta är effekten av jobbskatteavdragen och förändringarna i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Miljöpartiet ser med oro på denna utveckling och eftersträvar en jobbskapande politik och förbättrade trygghetssystem som jämnar ut klyftor och motverkar barnfattigdom.

Fel! Okänt namn på

Ett jämlikt samhälle ger alla barn likvärdiga möjligheter i livet. I linje med vår strävan att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle behövs en samhällsplanering som utgår från ett folkhälsoperspektiv vilket gynnar människors möjligheter att förebygga ohälsa och minskar de offentliga utgifterna inom sjukvården.

Kulturen fyller en viktig funktion i ett socialt hållbart samhälle och vi återkommer bl.a. med förslag som rör bibliotekspolitik och att stärka kulturarbetares villkor.

3 Nya jobb

3.1 Industripolitik

Miljöpartiet vill modernisera Sverige och den svenska ekonomin så att nya gröna jobb skapas i växande företag. Den svenska industrin är av stor betydelse i denna omställning och för Sveriges utveckling. Vi vill se en modern industripolitik för fler jobb och bättre konkurrenskraft. Det handlar om framtidsinvesteringar i utbildning, kompetensförsörjning, forskning och kommersialisering av innovationer. Det handlar om att ge industrin långsiktiga spelregler och skapa stabila förutsättningar för investeringar. Miljöpartiets satsningar på järnväg, nya bostäder, klimatsmart ROT-avdrag, förnybar energi, energieffektiviseringsprogram m.m. kommer både att förbättra förutsättningarna för svensk industri och möta en ökad efterfrågan av miljövänlig teknik, produkter och tjänster. Vi ser ett behov att öka stödet för att gå från idé och innovation till provanläggning, produkt och kommersialisering.

3.2 Småföretagande

För Miljöpartiet är det självklart att ryggraden i Sveriges ekonomi är småföretagen.

Det är i småföretagen de nya jobben växer fram och småföretagen utgör en av grundbultarna i Miljöpartiets ekonomiska politik. Dagens småföretag kan vara morgondagens storföretag. Vi vet att det finns många framtida – och redan existerande småföretag – som har all chans att lyckas och utvecklas till nya framgångssagor och de förtjänar en bättre småföretagarpolitik än den regeringen för i dag.

Vi föreslår en kraftig permanent sänkning av arbetsgivaravgiften samtidigt som egenföretagare får motsvarande nedsättning av egenavgiften. Reformen gynnar alla företag, men har en profil som särskilt underlättar för de mindre företagen. Detta stimulerar nyföretagande och minskar dessutom bördan för de minsta företagen som redan i dag har svårt att få ekonomin att gå ihop. Miljöpartiet vill främja sparbankerna som är viktiga för att ge krediter till små, lokala företag.

Vi föreslår också att sjuklöneansvaret avskaffas helt för företag med tio anställda eller färre. Detta skulle öka deras möjligheter att utvecklas och nyanställa. Sjuklöneansvaret är också ett byråkratiskt och krångligt system för den enskilda företagaren. Med vårt förslag minskar företagens administrativa börda. Reformen är därför ett viktigt steg i strävan att minska regelkrånglet.

Regeringen har misslyckats med att minska den tunga byråkratin som drabbar Sveriges många företag. Misslyckandet står skattebetalarna dyrt och kostar både jobb och utvecklingspotential för Sverige. Det ska vara enkelt att starta och driva företag. Vi vill även att Regelrådet permanentas, att ett regelkravsregister inrättas och att regelförenklingsarbetet sprids till kommuner och landsting. Kvinnor, unga och nyanlända är i dag tydligt underrepresenterade bland Sveriges företagare. Här finns behov av ytterligare reformer.

3.3 Forskningsintensiva innovationsföretag

Miljöpartiet vill skapa gynnsammare förutsättningar för innovation, entreprenörskap och kunskapsdriven konkurrenskraft i svenskt näringsliv. Beskedet om nedmonteringen av Astra Zenecas forskning i Sverige utgjorde en tydlig varningsklocka. Det är dags att regeringen vaknar och arbetar för att vända den negativa trend som lett till en utfasning av den kunskaps- och forskningsintensiva industri som tidigare ansetts vara en svensk framtidsbransch. Vi vill skapa ett klimat där det blir lättare att ta små, forskningsintensiva företag inom exempelvis medicin och bioteknik från idéstadiet till produktstadiet. Miljöpartiet ser just nu över möjligheterna att skapa ett gynnsammare klimat för forskningsintensiva företag, t.ex. genom att sänka anställningskostnaderna.

3.4 Ökade offentliga investeringar

En huvudpunkt i vår kritik av den ekonomiska politiken är att de offentliga investeringarna är alltför begränsade. I det ekonomiska läge Sverige befinner sig i är det en klok politik att öka de offentliga investeringarna i sådant som stärker Sveriges framtida konkurrenskraft. Om investeringarna görs i sådant som minskar vår energianvändning och vårt oljeberoende så minskar vår exponering mot höjda energi- och oljepriser i framtiden. Strategiska och framtidsinriktade investeringar skapar många nya jobb samtidigt som Sverige får ett modernare och mer konkurrenskraftigt näringslivsklimat. Miljöpartiet vill investera i ett modernt transportsystem, klimatsmart ROT-avdrag för flerfamiljshus och förnybar energi.

3.5 Järnvägar

Ungefär 24 procent av det långväga godset transporteras redan på järnväg. Fler företag vill använda spåren men kapaciteten räcker inte på många håll.

Fel! Okänt namn på

Näringslivet har nyligen slagit larm om att Sveriges konkurrenskraft och möjlighet att exportera industriprodukter hotas av de eftersatta satsningarna på underhåll och investeringar i järnvägen. Även förseningarna kostar. Trafikverket har beräknat att förseningarna vintern 2010-2011 kostade minst 2,4 miljarder kronor bara i förlorad arbetstid. Räknas även industrins förluster blir summan ännu högre. Miljöpartiet vill satsa 100 miljarder under tio år på bättre underhåll och investeringar i järnvägsnätet för att minska förseningar och ta bort flaskhalsar. Satsningen leder till många nya jobb, gynnsammare förutsättningar för näringslivet och minskade klimatutsläpp.

3.6 Bostäder

Människor ska kunna känna sig stolta över sitt egna hem. Vi vill att människor ska kunna bli klimathjältar i sina egna lägenheter eller hus – det gynnar såväl privatekonomin som statsfinanserna. Användningen av energi i bostäder och lokaler motsvarar drygt 40 procent av Sveriges totala energianvändning. Särskilt angeläget är det att renovera och samtidigt effektivisera de stora bostadsområden som byggdes under 1960- och 70-talen; de s.k. miljonprogrammen. Miljöpartiet föreslår därför att ROT-avdraget energianpassas och utvidgas till att även omfatta bostadsrättsföreningar och ägare av hyresrättslägenheter. Det ger oss möjlighet att investera i en upprustning av hyreslägenheterna i de slitna miljonprogrammen samtidigt som vi skapar många nya framtidsjobb. Vi vill också se en ökad nyproduktion av klimatsmarta hyreslägenheter, vilket genererar fler arbetstillfällen.

3.7 Förnybar energi

Miljöpartiet vill stimulera till satsningar på förnybar energi, vilket underlättar för människor och företag att göra klimatsmarta val samtidigt som det skapar många nya jobb. Vi vill behålla eller öka stöden inom flera av de områden där regeringen nu skär ned och fasar ut. Miljöpartiet vill satsa på utbyggnad av solenergi och vindkraftsplanering samt uppmuntra utvecklingen av ny energiteknik genom att ställa upp med statligt utvecklingskapital och öka stödet till landets energirådgivare och till offentlig upphandling. Vi vill också höja nivåerna i elcertifikatssystemet.

3.8 Bemanning i välfärden

Sveriges befolkning blir allt äldre, vilket kommer att kräva satsningar på trygg äldreomsorg som ger god omvårdnad och erbjuder delaktighet. Alla ska kunna lita på omsorgen i Sverige, alldeles oavsett vem som utför den. För kvaliteten är det inte avgörande vilken driftsform som äldreomsorgen har, utan med vilken värme, värdighet och delaktighet en omsorgstagare bemöts. Som anhörig är det ofta smärtsamt att se när närstående insjuknar under ål-

derdomen. Alla ska kunna vara trygga med att det finns en god omsorg med hög kvalitet och tillräckligt med personal. Äldreomsorgen står inför en stor utmaning med ett ökat antal äldre i befolkningen samtidigt som det sker stora pensionsavgångar bland omsorgspersonalen. Detta är utmaningar som även regeringen medger men insatser för att möta dem saknas. Miljöpartiet har en rad förslag som syftar till att tillgodose den demografiska utmaningen där allt färre unga ska försörja och vårda allt fler äldre och även höja kvaliteten inom äldreomsorgen generellt. Arbetskraftsinvandring blir t.ex. allt viktigare för att säkra en trygg äldreomsorg och sjukvård.

Personaltätheten behöver öka för att personalen ska slippa stå inför omöjliga situationer som att ensam behöva utföra lyft som kräver två personer. Personalen som tar hand om de äldre bör lägst ha undersköterskekompetens. Dessutom behöver kompetensen inom geriatrik öka. En satsning på bemanning i välfärden genererar nya jobb samtidigt som det ökar kvaliteten för omsorgstagarna.

3.9 Fler unga in på arbetsmarknaden

Ungdomsarbetslösheten i Sverige har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna och är bland de högsta inom OECD. Det finns flera skäl till att så många unga inte kommer in på arbetsmarknaden. En av de absolut viktigaste orsakerna är att många saknar den grundläggande utbildning som arbetsmarknaden i dag kräver. Det är ett stort politiskt misslyckande att nästan var fjärde elev i dag lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg. Över 120 000 personer mellan 20 och 29 år har inte fullgjord gymnasieutbildning. Allt fler av de barn som kommer till Sverige efter skolstartsåldern lyckas inte att få gymnasiebehörighet¹⁵. Även unga med funktionsnedsättning har särskilt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Tidiga insatser i skola och omsorg har avgörande betydelse för att senare i livet få ett jobb.

Medan Folkpartiet och Centerpartiet vill sänka ingångslönerna för unga och försämra anställningstryggheten, anser Miljöpartiet att det är helt fel väg att gå. Unga ska inte betala för den höga arbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten är mycket hög även i länder där löneskillnaderna är stora och lönerna för unga är mycket låga¹⁶. Av alla anställda i åldern 16–24 år har mer än varannan, 53 procent, en tidsbegränsad anställning. Ett vikariat eller en projektanställning är en merit som kan leda till nästa jobb. Samtidigt är visstidsanställningar ett stort problem i vissa branscher där unga utnyttjas av oseriösa företag.

Miljöpartiet föreslår att den halverade momsens för restaurang- och cateringtjänster från 25 till 12 procent breddas till att även omfatta reparation av cyklar, kläder och skor. Förslaget tar hänsyn till att många restaurangföretag

¹⁵ Finansdepartementet, rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2011:5 Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration. Ungdomsstyrelsen (2008) En analys av ungas utanförskap.

¹⁶ Unionen (2010) Den tredje linjen – om unga på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

nu anpassat sig till den nya moms nivån och planerat sin verksamhet därefter. Reformen kan skapa nya jobb och stimulera hållbar konsumtion av tjänster. Att även bredda förslaget till att gälla reparation av cyklar, kläder och skor har en klimatvänlig profil och stärker tjänstesektorn.

3.10 Slopad arbetsgivaravgift för arbetslösa unga

Miljöpartiet vill slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Det är betydligt mer träffsäkert än regeringens kritiserade, ineffektiva och kostsamma halvering av arbetsgivaravgiften för alla unga, vilken subventionerar arbetstillfällena som skulle ha tillkommit ändå. Detta styrks av bl.a. IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering), Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet¹⁷.

3.11 Traineeplatser i näringsliv och välfärd

Miljöpartiet föreslår en satsning på traineeplatser i näringslivet och välfärden. Genom en traineeplats ges unga möjligheten att skaffa sig den erfarenhet och kunskap som i slutändan leder fram till ett jobb. De arbetsgivare som öppnar för traineeprogram för unga kommer inte bara att få nya krafter i företaget utan även vara en del av lösningen på ett stort samhällsproblem. Reformen ger arbetsgivarna ett verktyg att klara av den stora generationsväxling som kommer att ske de närmaste åren. Med traineeplatser får de råd att låta en ung person gå bredvid den som är på väg att gå i pension och lära sig jobbet.

Vårt förslag är att arbetsgivarens kostnad sänks med 25 procent för arbetslösa under 26 år som får en traineeplats. För en ung långtidsarbetslös blir nedsättningen 50 procent. Sammantaget kommer Miljöpartiet att avsätta resurser som motsvarar minst 15 000 traineeplatser i näringsliv och välfärd.

3.12 Nya utbildningschanser för unga

Miljöpartiet föreslår kraftigt förbättrade möjligheter att läsa in gymnasieskolan och komplettera sina gymnasiebetyg. Det handlar om fler platser på folkhögskolor och komvux. För att bättre matcha de ungas kunskaper mot arbetsmarknadens efterfrågan, föreslår vi en satsning som ger Arbetsförmedlingen större möjligheter att erbjuda korta arbetsmarknadsinriktade yrkesutbildningar som gör de unga anställningsbara. Miljöpartiet föreslår 5 000 nya platser i yrkesutbildning och på yrkeshögskola för att möta detta behov.

¹⁷ IFAU (2009) Varför är den svenska ungdomsarbetslösheten så hög? Rapport till Finanspolitiska rådet; Riksrevisionen (2008) Sänkta socialavgifter. För vem och till vilket pris.

3.13 Minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv

Miljöpartiet vill minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Tidig kontakt med arbetslivet redan i grundskolan ger unga bättre förutsättningar för förankring på arbetsmarknaden. Sociala kontakter är betydelsefulla för att komma in på arbetsmarknaden, särskilt för unga med sämre studieresultat¹⁸. Vi vill öka kontaktytorna mellan skola och arbetsliv, förbättra studie- och yrkesvägledningen och garantera att alla unga mellan 16 och 17 år erbjuds sommarjobb. Miljöpartiet föreslår ett utökat stöd till kommunerna för detta ändamål. Vi vill också underlätta övergången från högskola till arbetsliv genom praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik.

Vi vill att Arbetsförmedlingen får ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner för att arbeta individuellt med unga redan från dag ett i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchning till jobb förbättras.

Arbetsförmedlingen har misslyckats med att få in unga på arbetsmarknaden. Det behövs nya aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen, t.ex. för unga eller personer med funktionsnedsättning. Vi vill också förbättra möjligheten för unga att starta egna företag t.ex. genom kooperativ och egenanställningar.

4 Klimatomställning

På klimatområdet går utvecklingen fort, men åt fel håll. Sedan alliansregeringen tillträdde 2006 har vetenskapen visat att situationen är långt mer allvarlig än vad man då trodde och samtidigt har regeringen inte vidtagit några åtgärder av betydelse. Sverige saknar en fungerande klimatpolitik, vilket illustreras tydligt av att utsläppen ökade kraftigt 2010, det senaste år för vilket det finns statistik. Ökningen, som uppgick till 11 procent, är den största i EU för detta år och en av de största i världen. Sveriges klimatutsläpp ökar till och med mer än Kinas.

För att begränsa klimatförändringen behöver utsläppen minska snabbt, i Sverige såväl som i andra länder. Vi har de senaste åren presenterat en lång rad av förslag för att minska utsläppen av klimatgaser och öka stödet till förnybar energi och effektivisering. Om dessa hade genomförts hade situationen i dag varit ljusare.

¹⁸ IFAU (2011) Sociala kontakter och ungdomars inträde på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn

4.1 Klimatlag med utsläppstak

Det har blivit uppenbart att regeringens klimatpolitik inte fungerar. Precis som ett budgettak var nödvändigt för att klara den ekonomiska krisen på 1990-talet, är ett utsläppstak nödvändigt för att möta klimathotet. Därför föreslår Miljöpartiet att ett klimatpolitiskt ramverk inrättas, med samma ansvar, disciplin och långsiktighet som finns i budgetlagen. Inspirationen kommer både från det finanspolitiska ramverket och från Storbritannien, som 2008 antog motsvarande Climate Change Act. Lagen drevs fram av miljöförörelsen tillsammans med allmänheten, facken och näringslivet under premiärminister Tony Blair och fortsätter framgångsrikt under nuvarande premiärminister David Cameron.

4.2 Högre klimatambitioner

Miljöpartiet tar nu nästa steg i klimatpolitiken och höjer ambitionsnivån. I enlighet med vetenskapens senaste rön anser Miljöpartiet att det är dags att skärpa målet så att den globala uppvärmningen bör begränsas till 1,5 grader. Regeringen säger sig stå bakom högst 2 grader men för en politik som snarare ligger i linje med 3 till 6 grader. Vi uppdaterar och kompletterar vår klimatpolitik med fler innovativa förslag och åtgärder. Det gäller utformningen av ekonomiska styrmedel, såsom skatter på klimatpåverkande verksamheter, stöd till klimatsmarta transporter, förnybar energi och energieffektivisering. Dessutom behövs en översyn av juridiska styrmedel, såsom byggnormer, plan- och bygglagen och andra regelverk.

Vi avser att återkomma i höst med förslag som kommer att ställas mot regeringens brist på handling. Regeringen föreslår i vårbudgeten att koldioxidskatten för kraftvärmeverken ska slopas. Argumentet för reformen är att dessa ingår i EU:s system för utsläppshandel. Enligt teorin ska inte skatter på sådan verksamhet påverka de totala utsläppen då minskade utsläpp i Sverige leder till att utsläppsrätterna säljs till någon annan som ökar sina utsläpp i stället.

Men EU:s utsläppshandelssystem dras fortfarande med stora problem. Det finns ett läckage i form av utsläppsrätter som ges för CDM-projekt utanför EU. Det gör att den totala volymen utsläppsrätter ökas successivt. Dessutom har tilldelningen av utsläppsrätter varit alldeles för generös, vilket har gjort att det hittills har uppstått ett stort överskott på utsläppsrätter. Det finns fortfarande möjlighet att rädda EU:s utsläppshandel. Men att i detta läge avskaffa alla nationella styrmedel för de anläggningar som omfattas av systemet är inte klok politik. Handelssystemet måste först visa att det fungerar och ger resultat. Regeringens reform beräknas dessutom öka de svenska utsläppen med 1 miljon ton koldioxid.

4.3 100 procent förnybar energi

Miljö- och klimatfrågorna hänger intimt samman med hur vi producerar energi. Regeringen saknar i sin budget åtgärder för att skynda på utbyggnadstakten för förnybar energi. Sverige ligger långt efter när det gäller satsningar på vind- och solkraft. Regeringen vidtar inte heller åtgärder för energieffektivisering trots möjlighet till lönsamhet redan på kort sikt.

Vårt mål är att skapa ett helt förnybart energisystem till år 2030. Med Miljöpartiets framtidsinriktade energipolitik är det på sikt möjligt att klara energiförsörjningen helt utan fossila bränslen och kärnkraft och ändå ha en elförsörjning i balans. Samtidigt ökar möjligheten att nå klimatmålen. Miljöpartiets åtgärder har två huvudlinjer. För det första måste vi använda energin betydligt smartare än vad som sker i Sverige i dag. För det andra måste produktionen av förnybar energi öka.

4.4 Åtgärder för minskad energianvändning

Miljöpartiet vill genomföra en rad nya åtgärder för att minska energianvändningen. Energi- och koldioxidskatter är bärande delar av denna strategi, liksom stöd till energieffektivisering i bostäder och fastigheter. Miljöpartiet vill satsa på att ge människor och företag större möjlighet att använda energin klokt och att minska sin energianvändning. Att minska bostädernas och fastigheters energianvändning ger vinster för såväl miljön som plånboken. Att pressa ned energianvändningen är också ett sätt för villaägaren, bostadsrättsföreningen eller fastighetsförvaltaren att minska sin känslighet för höga elpriser. Regeringens stöd till nybyggnation av bostäder sker utan krav på att dessa ska vara energieffektiva. Miljöpartiet föreslår ett utvidgat ROT-avdrag för att underlätta energieffektiviseringsåtgärder. Vi vill också öka stödet till landets energirådgivare samt ge fler företag en skattereduktion om de höjer sin energieffektivitet.

4.5 Åtgärder för ökad produktion av förnybar energi

Miljöpartiet vill öka stödet till produktion av förnybar el och göra det möjligt för människor att dra av sin egen elproduktion från den el de köper från nätet, s.k. nettodebitering. Vi vill också stödja människor som vill byta ut direktverkande elvärme mot fjärrvärme eller förnybara energikällor. Planeringsmål behövs för de andra förnybara energislagen för att kunna utforma effektiva styrmedel som ger den utveckling som eftersträvas och för att utbyggnaden ska hålla sig inom gränserna för vad som är hållbart. Vi vill göra en bred satsning på att bygga ut och utveckla användningen av biogas i Sverige.

Fel! Okänt namn

4.6 Klimatsmarta transporter

Kapacitetsutredningen har kommit med en rad förslag för att få ordning på järnvägssystemet, genom bättre underhåll och investeringar. Miljöpartiet har redan tidigare påtalat problemen och lagt förslag om att börja bygga bort flaskhalsarna nu och inte efter år 2021 som i regeringens plan. Vi vill få en snabb byggstart av järnvägar, bl.a. på sträckorna Malmö–Lund, Hallsberg–Mjölby, Linköping–Stockholm, Borås–Göteborg, Gävle–Sundsvall och på Mäljarbanan norr om Stockholm. Vi vill också skyndsamt utreda byggnation av järnväg för malmtransporterna i Bergslagen och Norrbotten.

För att få rättvisa villkor för olika trafikslag och svenska åkare vill vi införa en miljömässigt och geografiskt differentierad lastbilsskatt. På detta sätt kan vi också flytta långväga gods från vägarna till järnvägsspåren och till en miljöanpassad sjöfart. Miljöpartiet återkommer med förslag som kan underlätta för en utökad, miljöanpassad sjöfart längs kusterna och i de större svenska sjöarna. Riksrevisionen har visat att mycket stora summor av skattebetalarnas pengar går till vägar som bidrar till högre klimatutsläpp. Miljöpartiet begär att inte påbörjade stora vägprojekt som t.ex. Förbifart Stockholm läggs på is i väntan på en översyn av om de är förenliga med klimatmålen.

Det är viktigt att minska transportbehovet genom t.ex. samhällsplanering, infrastrukturplanering och smarta logistiksystem. I tätorter kan samdistribution av varor ge högre fyllnadsgrad i lastbilarna och därmed färre transporter. För persontransporter gäller att överföra resande från bil till kollektivtrafik och cykel. Miljöpartiet anslår pengar till utbyggnad av spårvagnar i städerna och tunnelbana i Stockholm. Vi öronmärker resurser för omfattande cykelsatsningar.

Länsstyrelsen bör ges större befogenheter att ta upp klimataspekter vid granskning av kommunernas planering. Miljöpartiet har föreslagit att skattesystemet bättre uppmuntrar till inköp av energisnåla och fossilbränslefria bilar genom att dessa premieras och bilar med höga utsläpp görs dyrare. Miljöpartiet vill utforma skatterna så att det alltid lönar sig att välja hållbart framställda förnybara drivmedel framför fossila. Bilköpare och tillverkare behöver besked om vilka regler som gäller. Att ta bort skattebefrielsen för höginblandade förnybara drivmedel utan att samtidigt höja koldioxidskatten vore olyckligt.

4.7 Biologisk mångfald

Internationella åtaganden om att bromsa förlusten av biologisk mångfald har inte uppnåtts. Vid partsmötet för FN-konventionen om biologisk mångfald i Nagoya beslutades att 17 procent av landområdena ska skyddas till år 2020.¹⁹ Regeringen har inte lyckats med att omsätta dessa åtaganden till nationell

¹⁹ Nagoyamålen om biologisk mångfald diskuterades vid skogsdialog, 16 nov 2011.

politik. Dessutom drar regeringen ned anslagen på miljösatningar för att skydda skogs-, havs- och vattenmiljö.

Det nuvarande livsmedelssystemet är baserat på billig olja och överanvändning av kväve. Livsmedelsförsörjningen måste klaras även i ett läge med en växande befolkning, mycket höga oljepriser och med kraftigt minskad användning av konstgödsel.

Sverige har genom våra stora skogar och vårt jordbruk ovanligt goda förutsättningar för produktion av bioenergi. Samtidigt finns gränser för hur långt man kan ersätta fossila drivmedel med förnybara utan att utarma den biologiska mångfalden. Slutsatsen är att satningar på förnybara drivmedel på ett helt annat sätt än vad som varit fallet hittills måste kombineras med satningar på smartare transporter och ett mer transportsnålt samhälle med minskade transportvolymmer.

4.8 Grön politik för global utveckling

Fattiga människor i utvecklingsländer har bidragit mycket lite till utsläppen av växthusgaser men drabbas hårdast av klimatförändringarna. Det senaste klimattoppmötet i Durban i december 2011 förmådde inte heller ta de konkreta steg som krävs för att åtgärda de växande problemen. Med de låga ambitionerna kommer vi inte ens att klara att hålla temperaturökningen under de två grader som världens ledare enats om.

Frånvaron av internationella överenskommelser kan inte tillåtas stå i vägen för en ansvarsfull klimatpolitik. I stället finns det nu en möjlighet att gå före och på så sätt upprätta det förtroende som är en förutsättning för fortsatta förhandlingar. Sverige har historiskt haft ett stort förtroende i utvecklingsländerna. Det håller vi på att tappa. Genom att leva upp till de centrala åtaganden som vi har gjort i klimatkonventionen, att minska våra egna utsläpp och att finansiera klimatarbete i fattiga länder, kan vi bidra till att minska låsningarna i förhandlingarna.

En av få framgångar vid det senaste klimattoppmötet var överenskommelsen om finansiering av klimatåtgärder i fattiga länder genom etableringen av den gröna fonden. Fonden ska ge fattiga människor möjlighet att anpassa sig till klimateffekterna och ge fattiga länder möjligheter till klimatsmarta investeringar. Regeringen konstaterar i sin vårbudget att utvecklingsländerna har stora förväntningar på att den gröna fonden ska etableras, men ger trots det inga konkreta finansieringslöften.

Enligt klimatkonventionen ska finansiering av klimatarbete i fattiga länder ske utöver biståndet. Regeringen räknar i stället om gamla biståndsprojekt till klimatarbete för att kringgå internationella åtaganden.

Miljöpartiet vill i enlighet med internationella klimatöverenskommelser trappa upp finansieringen av klimatinvesteringar i syd och ge stöd till den gröna fondens uppbyggnad. Vi vill öronmärka de nya intäkter som Sverige får genom auktioneringen av utsläppsrätter till detta ändamål. Miljöpartiet vill också att Sverige ska verka internationellt för att få till stånd nya medel och finansieringsformer för internationella klimatåtgärder. Resurser kan exempel-

Fel! Okänt namn på

vis komma från klimatavgifter på internationell flyg- och sjöfart, en internationell koldioxidskatt eller en skatt på finansiella transaktioner.

Den 20-procentiga minskning som EU-länderna gemensamt utlovar till år 2020 är inte tillräckligt ambitiös. EU-målet bör höjas till 40 procent, vilket Sverige bör driva inom EU. Sverige bör även driva att EU ska bidra ekonomiskt till lika stora utsläppsminskningar i utvecklingsländer.

4.9 Klimat och sårbarhet

De hot som Sverige och våra grannländer står inför är gränslösa och komplexa till sin natur. De är inte i första hand av militär natur utan handlar mer om miljö- och klimatkatastrofer, grov brottslighet och terrorism. Därför är det nödvändigt att omfördela kostnader från Försvarsmakten till andra sektorer. Vi måste investera i förebyggande åtgärder och sårbarhetsreducerande verksamhet, både i Sverige och i omvärlden.

Prognoser visar att Sverige kommer att påverkas kraftigt av klimatförändringarna fram till år 2100 och det är viktigt att börja vidta åtgärder redan nu. På nationell nivå handlar det bl.a. om att säkra färskvattenförsörjningen. Ökad nederbörd ökar risken för översvämning utmed Väner och Mälaren och gör behovet med reglerad avrinning än mer akut. Miljöpartiet anser också att det är nödvändigt att få kommunerna att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att minska konsekvenserna av de klimatförändringar som inte kan förhindras. Det handlar bl.a. om att förebygga och mildra översvämningar. För närvarande är det sju olika myndigheter som i sina regleringsbrev har i uppdrag att jobba med klimatsäkring. Det är en ohållbar situation. Vi vill ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) huvudansvar för klimatanpassningen och öka anslagen för klimatsäkringsåtgärder.

5 Ett modernt lärande

5.1 Resurser och arbetsro

Alla elever ska ha en ärlig chans att nå kunskapsmålen och utvecklas så långt de kan. Därför behöver Sverige bra lärare som får tillräckliga förutsättningar att göra sitt jobb. Lärare måste få en bra arbetsmiljö, möjlighet att utvecklas i sitt arbete och en lön som visar vilket värde lärarjobbet har för samhället.

Oavsett skola har varje elev rätt till undervisning av högsta kvalitet. Problemen med minskad likvärdighet och växande skillnader i resultat handlar i grunden om att alla elever inte får förutsättningar att nå målen och utvecklas i skolan.

Regeringen har sedan valet 2006 genomfört flera stora förändringar på skolans område. Reformtaket har varit hög, men kvaliteten på förslagen har lämnat mycket övrigt att önska. Dessutom har regeringens reformer varit

underfinansierade. Inte heller i den här budgeten visar regeringen att den är villig att bidra till bättre förutsättningar för kunskapsutveckling och lärande i skolan. Sveriges lärare och elever riskerar nu att få betala priset.

Miljöpartiet skär inte ned på bidragen till kommunerna likt regeringen. I stället gör vi en stor satsning på lärares samlade kompetens-, yrkes-, och löneutveckling, på sammanlagt 5 miljarder under mandatperioden. Vi ser behov av en omställning av skolan till att bli en lärande organisation där kompetensutveckling och forskning är integrerade delar av skolans organisation och lärares vardag. Skolan måste, i större utsträckning än i dag, präglas av ett systematiskt, vetenskapligt förhållningssätt baserat på forskning.

Miljöpartiet föreslår att de huvudmän som vill satsa på sin skolutveckling ska kunna ingå lokala avtal med berörda parter så att karriär, kompetens och lön följs åt inom läraryrket och skolan. Endast huvudmän där de lokala parterna är överens om en sådan utveckling kan ta del av det karriärpaket och den kompetensutveckling som Miljöpartiet här presenterar.

5.2 Kompetensutveckling

Vi vet att behörighet och kompetens hos lärare är oerhört viktigt för elevers lärande och kunskap. Skolan är en kunskapsorganisation och kan inte utvecklas och möta framtiden med gamla metoder och gamla redskap. I utredningen av den nya lärarutbildningen konstateras att gemensamt för de länder som har de mest framgångsrika skolsystemen är att lärarna får regelbunden och kvalitativ fortbildning. Enligt skollagen ska skolans huvudmän se till att personalen i skola och förskola ges möjligheter till kompetensutveckling. Andelen arbetstid hos lärarna som går till den egna kompetensutvecklingen behöver öka. Lärare måste få möjlighet att utveckla sitt arbete och både medverka i och få ta del av forskning. Att vara en del av kunskapsutvecklingen i skolan bör på sikt bli en integrerad del i varje lärartjänst.

Enskilda lärare ska inte behöva bekosta sin egen kompetensutveckling eller behöva gå ned i lön under tiden. Tvärtom ska kompetensutveckling främjas och belönas i skolan. Miljöpartiet vill se en sammanhållen strategi för kompetensutveckling och forskning i skolan där staten också ingår som en part och bidrar med finansiering.

Kortsiktiga satsningar likt lärarlyftet har i alltför hög utsträckning fått ersätta långsiktiga åtgärder för kompetensutveckling. På varje skola och inom varje huvudman ska det finnas en strategi för kompetensutveckling och hur forskningsanknytningen i undervisningen kan stärkas. Varje lärare ska få kontinuerlig påfyllning av ny kunskap genom hela sitt yrkesliv. Det gäller självklart nya rön inom de ämnen där läraren är behörig, men också andra strategiskt viktiga områden för framtidens skola. Ämnesdidaktisk utveckling ska särskilt främjas. Om vi ska leva upp till kraven på en likvärdig utbildning av god kvalitet för alla barn och unga i Sverige måste vi satsa på förskolans och skolans utveckling och fördjupning av det vetenskapliga tänkandet. Det kräver medvetna och långsiktiga satsningar.

Fel! Okänt namn

5.3 Ett lyft för den skolnära och utbildningsvetenskapliga forskningen

Sverige behöver långsiktigt bygga upp starka forskningsmiljöer för utbildningsvetenskapen. Kopplingen mellan det vi vet om kunskapsutveckling och lärande och det vi gör i skolan måste stärkas. I dag är det för långt avstånd mellan forskningsresultat och undervisningen i klassrummen.

Sveriges Kommuner och Landsting, Friskolornas riksförbund, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund och Svenskt Näringsliv har tillsammans tagit fram flera förslag om arbetet med forskning om och med skolan. En sådan samverkan är en utmärkt väg för att nå större samstämmighet i utbildningspolitiken. Målsättningen är ett nationellt center som ska verka för att ge konkret stöd till forskningsengagerade förskolor och skolor och för att öka den behovsnära forskningen.

Särskilda satsningar under en tioårsperiod bör också riktas till några få starka forskningsområden för att ge förutsättningar till långsiktig och framgångsrik forskning. Vi föreslår också att de lärosäten som har lärarutbildning får ett särskilt basanslag för att stärka forskningsanknytningen i utbildningarna. Varje ny lärare som examineras ska också vara väl förtrodd med ett forskningsbaserat arbetssätt. Genom dessa satsningar skapar vi en infrastruktur som blir en utmärkt grund för skolans kunskapsbaserade utveckling. Vi motsätter oss den politik som regeringen för, som medför nedskärningar och omfördelningar av medel från de små och regionala högskolorna till större lärosäten i storstäderna. Ska Sverige ta vara på den innovationskraft och skaparglädje som finns behövs en bred kompetensförsörjning och en högre utbildning av god kvalitet i hela landet.

5.4 Strategi för minskad kunskapssegregation och ökad likvärdighet

Skolinspektionen kritiserade 2010 var femte skola för att undervisningen inte utformades med hänsyn till individuella förutsättningar och behov. Särskilt stöd med tillhörande åtgärdsprogram tillhör de vanligaste bristerna och så har det varit under många år. Alla elever behöver stöd i sin utveckling, men det stödet måste se olika ut för varje elev. Ju tidigare varje elev får det stöd som behövs, desto bättre kommer det att gå i skolan. Utgångspunkten för skolpolitiken måste vara att alla elever har förutsättningar att nå målen. Vi måste också bättre kunna utmana de elever som har kommit långt i sitt lärande och som kan gå vidare mot nya utmaningar.

Miljöpartiet föreslår en aktiv politik för minskad kunskapssegregation och ökad likvärdighet i skolan. Konkreta mål för ökad likvärdighet måste tas fram, särskilt relaterat till låga skolresultat och för tidiga avhopp i gymnasiet. En strategi för ökad likvärdighet kräver, förutom lärarnas kompetens- och yrkesutveckling, en bred verktygslåda:

Fel! Okänt namn på

- ? Inga former av tidig sortering och differentiering baserat på kunskapsresultat, t.ex. elitklasser, bör ske inom ramen för den obligatoriska grundskolan.
- ? Lärares inflytande över hur särskilt stöd och extra resurser fördelas i skolan behöver öka, framgångsrika exempel på hur kopplingen mellan hemmet och skolan kan stärkas ska tas fram och spridas.
- ? Satsningar på integrerad modersmålsundervisning så att språket inte längre får leda till att en elev halkar efter utan i stället bli en resurs i elevens lärande.
- ? Låt behoven styra resurstilldelningen i större utsträckning. Skolverkets modell för resursfördelning måste därför utvecklas för att bättre anknyta till aktuell forskning om skolresultat.
- ? Studie- och yrkesvägledningen måste stärkas i både grund- och gymnasieskolan.

6 Det goda samhället

6.1 Riktig trygghet i Sverige

I ett samhälle där människor har tillit till varandra, mår bra och får sina basala behov tillgodosedda begås få brott. Belagda riskfaktorer för ökad brottslighet är bl.a. ökade ekonomiska och sociala klyftor, socioekonomisk och etnisk segregering, gruppkonflikter, en bristande tillit till samhällets funktioner och att det finns etablerade illegala strukturer och en stor tillgång till vapen. Miljöpartiet anser att det både behövs åtgärder för att minska kriminaliteten här och nu för att komma åt grogrunden för den.

För oss i Miljöpartiet är det tydligt att de senaste årens kraftiga ökning av anslaget till polisorganisationen varken lett till ett minskat antal begångna brott, ett ökat antal lösta brott eller en ökad trygghet bland befolkningen i stort. Det krävs således andra åtgärder än allmänna krav på hårdare tag. Polisväsendet måste tydligare inriktas på att förebygga och förhindra brott.

På kort sikt behövs ett stort antal åtgärder för att minska risken för mer brottslighet i Sverige. Det handlar om att utöka och stärka rättsväsendets relationer med medborgarna, att öka allmänhetens deltagande i den ideella sektorn, att vidta kraftåtgärder för att komma åt förekomsten av olagliga vapen i landet, att utveckla systematiska och kontinuerliga metoder för att mäta effekter av rättsväsendets insatser och att se till att rätt utbildad personal gör rätt saker inom polisorganisationen. På längre sikt är de åtgärder som har bäst effekt utbildning på alla nivåer, ett väl utbyggt livslångt lärande och att allt fler personer har ett jobb.

Miljöpartiets politik för att minska grogrunden för brottslighet handlar t.ex. om att bekämpa barnfattigdom, diskriminering och rasism. Vi verkar för fler billiga hyresrätter och upprustade miljonprogram, kraftiga åtgärder för minskad ungdomsarbetslöshet och ett väl rustat utbildningsväsende.

Rättsväsendets relation med medborgarna kan utvecklas genom lokal närvaro i kommundelar och bostadsområden. Vi ser stor potential i att myndig-

Fel! Okänt namn på

heter i högre utsträckning samarbetar med den ideella sektorn, såsom kulturföreningar, invandrarföreningar och idrottsföreningar.

Regeringens proposition saknar förslag om hur rättsväsendets effektivitet och enskildas trygghet ska öka.

6.2 En trygg bostadsmiljö för alla

Samhället måste vidta åtgärder för att öka attraktiviteten i områden som i dag präglas av sociala problem. Detta görs genom en blandad bebyggelse och en mångfald av verksamheter. Planering av bostadsområden, såväl vid upprustning som vid nybyggnation, ska främja trygghet genom exempelvis bra belysning. Det är viktigt att utvecklingen i alla områden sker i samverkan med dem som bor och verkar på platsen. Genom Miljöpartiets förslag inom bostadspolitikerna får också fler tillgång till hyresrätter, något som ger fler en stabil boendesituation.

Vår politik syftar till att minska de ekonomiska klyftorna i samhället, så att fler människor känner tillit till att samhället finns till för dem och att de själva är en del av det. Det är vår övertygelse att det får färre människor att begå brott.

6.3 Ett samhälle utan barnfattigdom

Fattigdom är resultatet av politik. Regeringens politik har ökat klyftorna mellan fattiga och rika, vilket framför allt drabbar barnen. Den ekonomiska familjepolitikens syfte att jämna ut klyftor mellan olika grupper av barnfamiljer har avtagit under hela 2000-talet. Barnfattigdomen ökar i hela Sverige och totalt lever nu ungefär 13 procent av alla barn i fattigdom. Allra mest ekonomiskt utsatta är barn till ensamstående kvinnor med utländsk bakgrund. Barnfattigdomen bland dessa hushåll har nu stigit till över 50 procent²⁰.

Barn i fattiga familjer har oftare sämre hälsa och sämre tillgång till fritidsaktiviteter. De lever oftare under mer otrygga förhållanden än andra barn och risken att utsättas för våld är betydligt högre. Ekonomisk utsatthet är också en riskfaktor för att gå ut grundskolan utan fullständiga betyg.

Miljöpartiet vill se en nationell handlingsplan mot barnfattigdomen. En aktiv politik för att skapa många nya jobb och få bort ofrivilligt deltidsarbete leder till en mer jämlik fördelning i samhället. För att bekämpa barnfattigdomen har vi en rad förslag till förändring av trygghetssystemen, inte minst för att underlätta för ensamstående föräldrar. Vi vill höja underhållsstödet och grundnivån i föräldraförsäkringen. En väl fungerande och flexibel barnomsorg är också en förutsättning för att föräldrar ska få vardagen och ekonomin att gå ihop.

²⁰ Rädda Barnens årsrapport "Barns ekonomiska utsatthet" 2012.

7 Ett modernt arbetsliv

7.1 Lika rättigheter – en självklarhet

Det demokratiska samhället bygger på idén om alla människors lika värde och rättigheter. Det förutsätter att individers liv och villkor inte styrs eller bestäms av olika förväntningar och begränsande normer. Miljöpartiet arbetar för ett samhälle där alla människor oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsnedsättning, religion, sexuell läggning, könsuttryck m.m. ges samma förutsättningar. Vår politik för lika rättigheter bygger på insikten om att formell lika-behandling inte räcker. Mötet mellan människors olika förutsättningar och samhällets normer innebär att varje sammanhang måste granskas ur de utsatta gruppernas perspektiv.

Vi menar att det finns en könsmaktsordning, där manligheten som norm innebär inskränkningar för individens frihet. Miljöpartiet vill att all diskriminering ska vara olaglig och samhället ska hjälpa den som utsätts för diskriminering. Mycket av antidiskrimineringsarbetet är lokalt. Miljöpartiet vill därför ge antidiskrimineringsbyråerna större möjligheter att arbeta tillsammans med lokala myndigheter och företag.

7.2 Sverige ska vara ett öppet land

Genom erfarenheter och kunskap från andra länder och kulturer utvecklas Sverige. Genom öppna gränser för handel, ekonomiskt utbyte och migration har Sverige blivit ett rikt land. När det kommer nya människor hit skapas det också nya jobb. Utan den stora migrationen från och till Sverige hade många företag inte funnits. Forskning visar också att handeln ökar när migrationsströmmarna ökar, mycket tack vare de personliga kontakter som då skapas över hela världen.

Människor som lever gömda i vårt land har en oerhört utsatt situation. De saknar rättigheter som andra tar för givna. Miljöpartiet ingick våren 2011 en ramöverenskommelse med regeringen om den samlade asyl- och migrationspolitiken. I överenskommelsen finns ett antal stora och viktiga reformer med som ska genomföras under mandatperioden. Barn utan papper ska få rätt till skolgång och papperslösa ska få rätt till hälso-, sjuk- och tandvård. Problemen med de nya kraven på styrkt identitet och passhandlingar, vilket omöjliggjort anhöriginvandring från t.ex. Somalia, ska lösas. Reformerna i ramöverenskommelsen kommer att förbättra situationen för asylsökande och papperslösa i Sverige och är nödvändiga för att Sverige i större utsträckning ska leva upp till sina folkrättsliga åtaganden.

Miljöpartiet anser att bestämmelserna om synnerligen ömmande omständigheter ska förändras, så att fler får stanna i landet. Miljöpartiet kommer att fortsätta arbeta för att Sverige ska bli ett öppnare land.

Fel! Okänt namn

7.3 Ett modernt arbetsliv

Miljöpartiet vill ge människor större möjlighet att påverka sitt arbetsliv och sin arbetstid. Det är viktigt både för livskvalitet och för miljöhänsyn. Det finns människor som arbetar betydligt mindre än vad de skulle vilja samtidigt som det finns de som jobbar mycket mer än de önskar. För många är det svårt att få ihop arbete, barn och fritid och många känner stress över att inte hinna med allt. Makt över sin tid är särskilt viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv, då fler kvinnor än män har osäkra anställningar, arbetar deltid och tar ett större ansvar för det obetalda hushållsarbetet.

Vår vision är en bra och hälsosam balans mellan arbete och fritid. Genom innovationer, effektiviseringar och ekonomisk utveckling har nya sätt att producera varor och tjänster ständigt utvecklats, vilket lett till ökad produktion men också till att vi kunnat arbeta mindre. Vi studerar allt längre och börjar därmed jobba senare i livet. Vi lever längre, har längre semestrar och längre föräldraledighet. Det är en positiv utveckling som bidragit till högre livskvalitet.

När 40-timmarsveckan drevs igenom var det en stor seger för landets löntagare. Arbetstidsförkortning har sedan fortsatt avtalsvägen och många har i dag en kortare avtalad arbetstid än 40 timmar i veckan. År 2011 var den genomsnittliga överenskomna arbetstiden 37,2 timmar i veckan medan den genomsnittliga faktiska arbetstiden per vecka var 36,3 timmar²¹. Miljöpartiets vision är att människor om de så önskar ska kunna arbeta mindre, t.ex. genom kortare arbetsvecka eller genom att under vissa delar av livet kunna jobba mindre och i andra skeden jobba mer. Hela samhället tjänar på att människor orkar arbeta hela livet och inte slås ut på grund av stress eller för hårda arbetsvillkor.

7.4 Barnomsorg på obekvämlig arbetstid

I dag erbjuder bara knappt hälften av alla kommuner barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Kommunerna är inte skyldiga att erbjuda nattomsorg eller omsorg på helger. Detta skapar problem för föräldrar som arbetar kvällar, nätter och helger eller mycket tidigt på morgonen, vilket är vanligt inom t.ex. vården, handeln och kultursektorn. Det finns numera få arbeten som slutar innan förskolan stänger. Oflexibel barnomsorg är därför ett så stort problem för ensamstående föräldrar att de kan tvingas tacka nej till jobb. Miljöpartiet anser att kommunerna bör tillhandahålla barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

²¹ SCB. Arbetskraftsundersökningen (AKU) december 2011. Den genomsnittliga faktiska arbetstiden avser hur många timmar den anställde uppger sig ha arbetat den undersökta referensveckan. Det innebär att data är rensat från semester, sjukdom, föräldraledighet etc.

7.5 Lika rättigheter på arbetsmarknaden

Miljöpartiet motsätter sig skuldbeläggning av människor med utländsk bakgrund och anser i stället att alla människor bör ses som resurser oavsett etnicitet. Regeringens vårbudgetproposition pekar ut utrikes föddas situation på arbetsmarknaden på ett sätt som snarare skjuter över ansvaret på individer än visar på de strukturella problemen. I dag nyttjas inte fullt ut den kompetens som utrikes födda har. Regeringens pågående utredning om att öka arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kvinnor måste beakta att denna grupp har det särskilt svårt på arbetsmarknaden, med sämre anställningsvillkor och större ohälsa²². För att ta till vara alla människors kunskaper vill vi förstärka arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet. Nyanlända som har en kvalificerad utbildning ska ges bästa möjliga möjlighet att få ett jobb som motsvarar deras kvalifikationer, eventuellt efter kompletterande utbildning. Vi vill också underlätta för människor med utländsk härkomst att starta företag. En aktiv bostadspolitik för ökad integration är också avgörande för arbetsmarknaden.

Miljöpartiet vill ha ett aktivt arbete mot den diskriminering och rasism som finns på arbetsmarknaden och i samhället. Kraven på aktiva åtgärder i diskrimineringslagen måste skärpas och jobbansökningsprocesserna måste bli mer öppna.

7.6 Jämställdhet i arbetslivet

Den strukturella diskrimineringen mot kvinnor finns på alla områden i arbetslivet, när det gäller såväl lön, anställningsform som arbetstid. Jämställda löner och ekonomisk självständighet är en förutsättning för att åstadkomma ökad jämställdhet. Det handlar också om att åstadkomma rimliga arbetsvillkor och rätt till heltid i kvinnodominerade branscher. Arbetet mot osakliga löneskillnader är ytterst ett ansvar för arbetsmarknadens parter, men politiken måste definiera målsättningar och skapa förutsättningar. Det politiska arbetet för att åstadkomma jämställda löner har stått stilla alldeles för länge. Vi vill att staten går före och avsätter medel för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i statlig verksamhet. Vi vill också att Medlingsinstitutet får ett tydligt uppdrag att i samarbete med arbetsmarknadens parter föreslå åtgärder. Nya karriärvägar inom kvinnodominerade yrken behöver också stimuleras och diskrimineringsombudsmannens ansvar för att granska arbetsgivarnas lönekartläggningar måste stärkas.

²² Sandmark (red.) (2011) "Perspektiv på kvinnors hälsa i arbetslivet".

Fel! Okänt namn

7.7 En bättre arbetsmiljö för ett mer hållbart arbetsliv

Vi ser hur allt fler människor, särskilt inom vård- och utbildningssektorn, upplever stress på jobbet. och kraven i arbetslivet ökar ständigt. Antalet arbetsplatsolyckor har ökat kraftigt bland praktikanter och personer som deltar i olika arbetsmarknadsprogram²³. Dessutom saknar en stor andel lönebidragsanställda försäkringsskydd då arbetsgivare inte betalar in pension och försäkringar. Miljöpartiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador. Med en bra arbetsmiljö såväl psykiskt som fysiskt kan människor dessutom få bättre möjlighet att själva välja när de vill ta ut pension i stället för att tvingas sluta i förtid på grund av ohälsa.

Arbetsmiljöverkets uppdrag kring särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem är viktigt. Ett stort problem är att nuvarande arbetsmiljölag är utformad efter traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Det finns tydliga regelverk som rör byggnadsverksamhet, men inom vård, skola och omsorg finns det väldigt få regler. Könsskillnader i bedömning av arbetsskada är välkänt. Vi vill att kvinnor och mäns arbetsskador ska bedömas på lika villkor och att regeringen ser till att gällande lagstiftning tillämpas. Vi vill också att arbetsmiljölagen ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser.

7.8 En värdig sjukförsäkring och en allmän arbetslöshetsförsäkring

Alliansen har genomfört omfattande förändringar i trygghetssystemen som försämrat villkoren för många människor. När regeringen ändrade sjukreglerna 2008 försvann möjligheten att få ersättning för sjuka som inte haft något jobb, eller som av annan anledning inte hade någon sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Sedan de nya reglerna trädde i kraft 2010 har drygt 58 000 personer kastats ur försäkringen²⁴. Alliansens införande av hårdare regelverk har gjort det svårare för människor att rehabiliteras efter längre sjukskrivningar. Tack vare hårda påtryckningar tvingades regeringen backa och återinföra ett mer rättssäkert begrepp för prövning av människors arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning – en seger för Miljöpartiet. I väntan på ett helt nytt system var detta ett viktigt steg.

Regeringens återföring av medel för sjukpenning och rehabilitering på 2,1 miljarder kronor visar att regeringens hårdare krav för att få människor ut ur sjukförsäkringen in på arbetsmarknaden inte har fungerat.

De reformer alliansen genomfört avseende arbetslöshetsförsäkringen har försämrat villkoren drastiskt för många människor, vilket drabbat särskilt

²³ Statistik från Arbetsmiljöverket, granskning av Sveriges Television, februari 2012.

²⁴ Försäkringskassan, april 2012.

unga och utrikes födda. Regeringens kraftiga höjning av avgifterna till a-kassan fick till följd att cirka en halv miljon människor gick ur. Den förhöjda finansieringsavgiften innebär också att a-kassan blivit dyrast för dem som behöver den mest. I november 2011 hade a-kassorna endast lyckats locka tillbaka en femtedel av dem som lämnade och många nya på arbetsmarknaden går inte med i a-kassan. Endast tre av tio ungdomar i åldrarna 20–25 år är medlemmar i a-kassan och bara en av tio arbetslösa mellan 20 och 24 år får ersättning från a-kassan. Sedan regeringen avskaffade det s.k. studerandevillkoret är det omöjligt att kvalificera sig för ersättning från a-kassan genom att studera. Den oförsäkrade arbetskraften har sedan 2006 ökat med hela 73 procent.

Miljöpartiet menar att det behövs ett nytänk i socialförsäkringarna. Vi måste sätta det friska i fokus för att se möjligheter hos varje individ i stället för att stämpla människor som sjuka eller arbetslösa. Vi måste skapa förutsättningar för människor att kunna arbeta och bidra till samhällets utveckling i stället för att placeras i passiva program.

För att undanröja hinder för sysselsättning föreslår Miljöpartiet att personer med försörjningsstöd i en övergångsperiod får behålla en del av stödet även när de får arbete. Vi beklagar att regeringen dröjer ytterligare med konkreta förslag i denna fråga.

7.9 Arbetslivstrygghet – en försäkring för alla

Miljöpartiet vill införa ett helt nytt trygghetssystem som är enkelt, överskådligt, inkluderande och jämlikt. Vi vill se en försäkring som gäller vid både arbetslöshet och sjukdom. Redan 1955 infördes allmän sjukförsäkring i Sverige. Vår grundsyn är att arbetslöshetsersättningen ska vara en omställningsförsäkring och ska omfatta alla, precis som sjukförsäkringen gör. Människor ska inte behöva bollas runt mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Vi vill se en enda väg in i trygghetssystemen och många vägar ut. Arbete ska löna sig, men även räknas bredare än i dag så att även studenter, egenföretagare och familjehem kan omfattas av en acceptabel försäkring.

Att allt fler av dem som står utan a-kassa och sjukförsäkring hänvisas till kommunernas socialkontor för att få försörjningsstöd är bekymmersamt. Inte bara för den enskilde, utan också för kommunerna som får svårt att få ekonomin att gå ihop, vilket i slutändan riskerar att leda till nedskärningar i vården, skolan och omsorgen. De olika regelverken sätter krokben för individer och handläggare. Arbetsförmedlingen har sitt stuprör, a-kassorna sina stuprör, Försäkringskassan sitt och socialtjänsten sitt. Även om Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen nu ska jobba mer tillsammans har de ändå olika regelverk. Det betyder i praktiken att människorna får ersättning antingen från a-kassan som räknas på ett sätt eller från sjukförsäkringen som räknas på ett annat sätt. Eller så får individen ingen ersättning alls och då uteblir oftast insatserna från Försäkringskassan. Miljöpartiet driver förslag om samlad arbetslivstrygghet, där både allmän sjukförsäkring och allmän arbetslöshetsförsäkring ingår liksom en lägsta ersättning. Som steg mot arbetslivstrygghet

Fel! Okänt namn på

vill vi införa ett golv och ta bort den bortre gränsen helt i sjukförsäkringen, höja taket samt höja ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och ta bort de differentierade avgifterna. Vi vill också att ersättningsgrundande inkomst räknas på samma sätt om du är sjuk eller arbetslös så att det blir en inkomstförsäkring.

7.10 En modern föräldraförsäkring

Det är dags att anpassa dagens familjepolitik till moderna förhållanden. Allt för länge har politiken utgått från den klassiska kärnfamiljen och dess starka normer kring män, kvinnor och barn.

Miljöpartiet vill avskaffa regeringens reformer om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus som inte bidragit till ett mer jämställt föräldraskap. Vi vill i stället införa en tredelad föräldraförsäkring med en del till vardera föräldern och en del som fritt kan överlätas, även till en tredje person. En sådan lösning skulle både öka möjligheten för ett jämställt, individanpassat uttag och förbättra kvinnors ställning på arbetsmarknaden. En tredelning skulle ge fler närvarande pappor och sätter barnets rätt till båda sina föräldrar främst.

7.11 Hög kvalitet i vård, skola och omsorg

Alla ska kunna lita på skolan, vården och omsorgen i Sverige, alldeles oavsett vem som utför den. För kvaliteten är det inte avgörande om huvudmannen för skolan eller utföraren av omsorgen är kommunen eller en enskild aktör, utan med vilket engagemang och kompetens som elev eller omsorgstagare bemöts och hur de får sina behov tillgodosedda. Att det finns en medvetenhet i organiseringen och planeringen där elev eller omsorgstagare sätts i centrum är överordnat frågan om vem som driver verksamheten. Vi tror på en mångfald av aktörer och driver en politik för att förtydliga vad de som är berörda av både skola och omsorg kan och bör förvänta sig. Vi tror också att vården, omsorgen och skolan även fortsättningsvis ska finansieras med gemensamma resurser. Först och främst handlar det om att säkra goda kvalitetskrav och kriterier i verksamheten. Samtidigt vill vi motverka att verksamhet i välfärden enbart drivs med syftet att göra vinst. Kvaliteten i verksamheten måste alltid sättas i första hand. Därför vill vi genomföra några reformer:

- ? Alla aktiebolag som driver skolor ska i sin bolagsordning klargöra att verksamheten har utbildning som huvudsyfte.
- ? Aktiebolag som driver skolor ska ha av Skolinspektionen certifierade revisorer.
- ? Ändrade ägarförhållanden ska anmälas till Skolinspektionen så att när en skola säljs behövs ett nytt tillstånd.

7.12 Fler hyresbostäder till unga och studenter

På orter med bostadsbrist behövs en nyproduktion med mångfald och långsiktighet. Särskilt ungdomar och studenter har svårt att hitta bostad. Behovet av hyresbostäder är akut.

Miljöpartiet prioriterar därför satsningar som skapar fler yt- och kostnads-effektiva lägenheter lämpliga för ungdomar och studenter. Vi föreslår att det inrättas ett nationellt kunskapscentrum, bestående av aktörer på bostadsmarknaden, för stärkt samordning och innovation i produktutvecklingen. Kommunerna ska också ges stöd och vägledning för att kunna ta en mer aktiv roll i bostadsförsörjningen. Dessutom vill vi att kapital frigörs, exempelvis genom att AP-fonderna får större frihet att investera i fastigheter. Förslagen syftar till att öka byggnadstakten så att 30 000 yt- och kostnadseffektiva hyreslägenheter kan produceras till år 2018.

Vi motsätter oss det aviserade borttagandet av möjligheten att i efterhand få en prövning av hyrans skälighet.

7.13 En levande landsbygd – Hela Sverige ska leva

Miljöpartiet vill ha en levande landsbygd där ungdomar, barnfamiljer, äldre och företagare kan leva och verka. Vi slår vakt om hela Sverige och anser att den pågående nedmonteringen av offentlig service på landsbygden är ett misstag. Samhällsfunktioner som polisen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är till för Sveriges alla medborgare, inte bara storstädernas befolkning. Vi vill investera i servicekontor för bättre offentlig service på landsbygden och i mackstöd för utbyggnad av tankställen för biogas.

Miljöpartiet vill att hela Sverige ska få del av ett rikt kulturutbud. Vi satsar därför mer än regeringen på regional kulturverksamhet. En annan förutsättning för en levande landsbygd är tillgänglighet till utbildning. För att ge ungdomar utan fullständiga gymnasiebetyg en andra chans föreslår vi satsningar på folkhögskolor runt om i Sverige.

Det finns tiotusentals blomstrande företag runt om på Sveriges landsbygd. Det handlar till stor del om småföretag som blir stora vinnare på Miljöpartiets sänkning av arbetsgivaravgiften och slopande av sjuklönen. För många på landsbygden är det en utmaning att få startkapital till sin verksamhet och Miljöpartiet satsar därför även på mikrokrediter för landsbygdsföretagare. Vi investerar i gröna jobb för natur- och kulturvård och utveckling av ekoturismen. Ett svårt hinder för många småföretag är den omfattande byråkrati som regeringen misslyckats att få bukt med. Miljöpartiet har en politik som skapar fler jobb på landsbygden genom att gynna och stimulera småföretagen.

Energisektorn är en näring av stor vikt för landsbygden. Vi ser stor potential och god möjlighet att investera i nya jobb i grön energi och vi gör regionala och lokala insatser för energieffektivisering, stöttar vindkraft och energiteknik samt ger stöd till biogas av gödsel.

Skogsbruket och jordbruket är viktigt inte bara för landsbygden – utan för hela Sveriges näringsliv och konsumenter. I Miljöpartiets budget prioriterar vi

Fel! Okänt namn på

skogsbruket och åtgärder för landsbygdens miljö och struktur mer än regeringen. Vi satsar även mer på forskningsrådet för miljö, jord- och skogsbruk och ekologisk produktion. Alliansregeringen har misslyckats totalt med djurskyddet, vilket drabbat många gårdar runt om i Sverige. Vi avsätter mer än regeringen för ökade djurskyddskontroller via länsstyrelserna. Vi satsar även mer på bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, ersättningar för vilt-skador och levande sjöar, vattendrag, våtmarker och skogsskydd.

Regeringens bristfälliga insatser för kollektivtrafiken i allmänhet och tågtrafiken i synnerhet är ett allvarligt svek mot Sveriges landsbygd. För invånarna utanför storstäderna är en fungerande järnväg väldigt viktigt, både för att kunna arbeta och bo. Miljöpartiet satsar flera hundra miljoner mer än regeringen på järnvägen och tågtrafiken på landsbygden.

Stockholm den 26 april 2012

Åsa Romson (MP)

Gustav Fridolin (MP)

Stina Bergström (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Tina Ehn (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Peter Eriksson (MP)

Ann-Louise Hansson (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Annika Lillemets (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Lise Nordin (MP)

Mats Pertoft (MP)

Per Bolund (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Esabelle Dingizian (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Maria Ferm (MP)

Ulf Holm (MP)

Helena Leander (MP)

Jan Lindholm (MP)

Valter Mutz (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Peter Rådberg (MP)